

Na návšteve u krajanov v Rumunsku:

Budmeričania na siedmom ročníku Dní mesta Nadlak

Rumunskí Slováci, slovenskí Rumuni - azda aj takto s troškou nadsadenia možno pomenovať obyvateľov rumunského mesta Nadlak s ôsmimi tisíckami obyvateľov, z ktorých polovicu tvoria Slováci.

Starosta Budmeríc Jozef Savkuliak s poslancom Miestneho zastupiteľstva v Nadlaku Ondrejom Unatinským pred obrazom znázorňujúcim príchod prvých Slovákov do Nadlaku.

Pretože mesto leží v bezprostrednej blízkosti rumunsko-maďarskej hranice, dohovorí sa tam rumunsko-slovensko-maďarsky nie je až taký problém. Jazykové bariéry v komunikácii v úradoch, na trhoch i v obchodoch sú minimálne. Čoraz viac je tu aj etnicky zmiešaných rodín, v ktorých bežne hovoria dvoma i tromi jazykmi.

Spojení takmer dvadsaťročnou tradíciou

Práve do tohto mestačka počas ostatného augustového víkendu zavítala delegácia z družobných Budmeríc na 7. ročník Dní mesta Nadlak, aby spoločne s primátormi, starostami a poslancami aj z ďalších oblastí Slovenska pozdravili potomkov našich krajanov, ktorí sem kedysi prišli z horných uhorských stolíc – gemerskej, novohradskej, zvolenskej, liptovskej a oravskej.

Budmerice boli prvou obcou zo Slovenska, ktorá prostredníctvom miestneho odboru Matice slovenskej uzavrela už v roku 1992 dohodu o spolupráci s Demokratickým zväzom Slovákov a Čechov v Rumunsku. Odvtedy slovenskí priatelia z Nadlaku už viackrát navštívili Budmerice a Budmeričania zas zavítali do ich dnešného rodného mesta. Tak vznikli mnohé rodinné priateľstvá a u tých starších spomienky na srdečné stretnutia prežívajú dodnes.

Počas tohoročného pobytu si zástupcovia Budmeríc v Nadlaku a okolí pozreli viaceré historické pamiatky. Vystúpili na vyhliadkovú terasu veže evanjelického kostola, navštívili vlastivedné etnografické múzeum i slovenské Gymnázium J. G. Tajovského v Nadlaku (mimochodom, práve v tejto budove začiatkom minulého storočia spisovateľ pôsobil šesť rokov ako bankový úradník), zúčastnili sa na slávnosti odovzdávania ocenení zaslužilým občanom mesta a spomienkových listín manželským párom, oslavujúcich 50 rokov spoločného života.

Ako funguje samospráva v Rumunsku

Zaujímavé boli aj besedy s poslancami mesta o konkrétnej činnosti samosprávy. Primátora a poslancov volia obyvatelia podobne ako u nás. Primátor je verejným výkonným orgánom, ktorý predstavuje a obhajuje miestne záujmy, avšak pritom plní dvojité úlohu:

- je predstaviteľom štátnej moci vo svojom územnom celku a z tejto funkcie je občianskym oddávajúcim úradníkom (sobášiacim) a súčasne opatrovníckou a poručníckou autoritou;
- je predstaviteľom lokality, ktorej obyvateľstvo ho zvolilo. Primátor je predstaviteľom mesta (štatuárom) vo vzťahoch s fyzickými i právnickými osobami a súdmi

v republike i zo zahraničia.

Osobitné postavenie má prednosta mesta Nadlak. Nie je zamestnancom úradu, mzdu dostáva od štátu a prakticky zabezpečuje úlohy pri výkone štátnej správy podobne, ako u nás v minulosti miestne národné výbory. Na mestskom úrade nie je útvár kontroly, ani samostatný hlavný kontrolór, ako to funguje v slovenskej samospráve.

Počet poslancov miestneho zastupiteľstva sa určuje podľa počtu obyvateľov územného celku. V Nadlaku majú 15 poslancov a zastúpenie majú aj národnostné menšiny.

V meste či obci, kde žije viac ako 20 % občanov inej národnosti, majú právo v styku s úradmi štátnej a verejnej správy a inštitúciami podriadenými miestnemu zastupiteľstvu používať svoju materinskú reč v písanej i ústnej forme. Majú tiež nárok na odpoveď v materinskom aj úradnom rumunskom jazyku.

Občan s volebným právom môže podať návrh konkrétneho projektu z rôznych oblastí s tým,

že musí byť podporený podpismi aspoň 5 % obyvateľov z daného územného celku a následne prerokovaný v miestnom zastupiteľstve s prijatím stanoviska – uznesenia k nemu.

Otvárajú sa nové možnosti spolupráce

Okrem účasti na pestrom kultúrno-zábavnom programe v parku na námestí, v ktorom vystúpila aj folklórna skupina „Studienka“ z Chocholnej-Velčíc s pásmom ľudových piesní od Trenčína a spevák Robo Kazík, delegácia Budmeríc na čele so starostom obce Jozefom Savkuliakom konkretizovala s predstaviteľmi mesta, primátorom Vasileom Ciceaom (ovládajúcim slovenčinu) ďalšie formy spolupráce. V krátkom čase to bude podpísanie novej zmluvy medzi mestom Nadlak a obcou Budmerice, ale aj účasť delegácie z Nadlaku na Dni otvorených pivníc a predstavenie vín nadlackských vinárov na budmerickej ochutnávke. Budmerickí vinári by zas na oplátku mali odborne i organizačne pomôcť svojím kolegom pri prvej výstave a ochutnávke vín v Nadlaku.

Stretnutie v Nadlaku bolo veľmi úspešné aj z pohľadu nadviazania a prehĺbenia ďalších kontaktov nielen so slovenskými a rumunskými obyvateľmi tohto pohraničného mesta, ale i rozšírenia možností spolupráce s družobnými mestami Nadlaku, ktorými sú Brezno, Krompachy, Jelšava či obec Východná.

Milan BUŠO

Časť účastníkov slávnosti z Budmeríc a Nového Bydžova pred vlastivedným múzeom s jeho zakladateľom a správcom 80-ročným Andrejom Lehotským.